

XIX

DISPUTATIO JURIDICA INAUGURALIS

Exhibens

ERRORES COMMUNES CIRCA MATRIMONIALIA,

QUAM, FAVENTE SUMMO NUMINE,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO

DN. FRIDERICO WILHELMO,

ELECTORATUS BRANDENB. HEREDE, &c. &c.

*AUTORITATE ILLUSTRIS FACULTATIS JURIDICAE
PRÆSIDE*

DN. HENRICO BODINO,

Potentissimi Electoris Brandenburgici Consiliario Ecclesiastico in Ducatu Magdeburgensi gravissimo, Professore Juris Ordinario, Celeberr. & Facult. Jurid. h. t. Decano,

PATRONO SVO COLENDO,

PRO LICENTIA,

Summos in Jure Honores & Privilegia consequendi

Die XXIV, Mart. A. M. DC. XCVI. Horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI

Publico eruditorum examini submittit

JOHAN HELFRICH SANDRA,

Haffo-Casselanus.

RECUSA HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Litteris CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr. 1714.

117

DISPUTATIO JURISDICTIONIS PRAECURATORIAE

ERRORES COMMUNES CIRCA MATRIMONIUM

TRIMONIUM

QUAE TAVARTE IN HOC MUNDO
SUNT COMMISSE

DE MATRIMONIO

TRIMONIUM

TRIMONIUM

TRIMONIUM

TRIMONIUM

TRIMONIUM

TRIMONIUM

TRIMONIUM

TRIMONIUM

I. N. D. N. 7. C.

Onjunctionem maris & feminae, a natura esse, quam etiam hæc omnia animalia docuit, non solum Juris-Consulti, sed & Theologi ac Moralista, uno fere ore omnes contendunt, idque tam ex naturali instinctu, quam ex dispositione & organis ad hoc a natura concessis, aliisque naturalibus rationibus, sat evidenter demonstrant; Sicuti vero nullus conceptus juris, in solo materiali actus absolvitur, sed in moralitate aut justitia ipse, tanquam forma consistit, ideo circa hunc naturalem actum, homini utpote præ cæteris animalibus intellectu prædito, præprimis cogitandum, quomodo illa conjunctio maris & feminae voluntati creatoris, ordini naturæ ac civili societati conveniat, quæve in illa justa sint nec ne. Hic autem licet dicta conjunctio tam naturalis sit, ut sine illa genus humanum conservari prorsus non possit, ac in prima creatione Adamus, eodem quo Evam suam vidit primo momento, statim cognoverit, hanc esse cum qua in unam carnem coalescere eique cohærere debeat, & inde ad omnes gentes propagata fuerit arctissima illa societas, quam nuptialem seu conjugium vocant: nondum tamen (quod in

retam naturali admirandum) inter eruditos convenit, in quonam verus conceptus moralis hujus societatis consistat, vix uno atque altero ex in dubitatis principiis demonstrante, quid sit conjugium? quomodo ineat? & quinam sint ejus effectus? quod quidem fere absurdum videbitur, cujus tamen varietatem, pro temporis modulo, sequentes paucae ostendent Pagellae, quas contra communem errorem conscriptas Tuo, Benevole Lector, benigno patrocinio commendo: Propositurus primo fundamenta errorum & inconstantium opinionum circa matrimonialia; secundo conjugii verum conceptum ac definitionem; tertio quomodo illud contrahatur & denique, quinam sint potissimi circa hoc errores, & quidem haec omnia extremis quasi lineis, & in generali siciographia, ulteriorem eorum deductionem aliis relinquens.

Th. II.

Quod autem in matrimonialibus, Dd. vulgo, partim in absurdas, partim religione nostrae non conformes vel etiam incertas & dubias incidant opiniones, illud ex eo videtur ansam sumfisse, quod certa lege & indubitata norma ad casus obvenientes decidendos, destituantur; nonnullis arbitrantibus in matrimonialibus tanquam causa spirituali atque Ecclesiastica, Jus Canonicum esse seduendum vid. *Carpz. Jurispr. Eccles. L. 2. def. 14. n. 12. & seq.* cum aliis ibidem alleg. Brunnem. *in jure Eccles. L. 1. c. 3. §. 4.* Aliis & quidem plerisque, praedictio auctoritatis, tanquam fundamento pleorumque errorum, nitentibus, allegando suum Cypræum, Beustium, Dedekengum, Carpzov. Browerum, Prucknerum, aliosque quamplurimos, non investigantes, qua solida

ra-

ratione hi assertiones suas fundaverint, sed illos nominasse pro decisione sufficere putantes. Aliis moribus Provinciae, legibus Ecclesiasticis & arbitrio judicantium rem committentibus.

Th. III.

Quia vero quoad primum indubitatum est jure Canonico matrimonium pro sacramento haberi, vid. *cap. I. X. de Sponsa duor. cum simil.* ac in illo dominatum si non tyrannidem clericalem & pontificalem præprimis intendi, & hoc fundamento pleraque illius juris dogmata niti, hæc autem omnia ab Ecclesia nostra rejici, facile apparebit, quam minus apte illud Pontificum jus, in societate tali ex qua omne Reipublicæ imo & ipsorum contrahentium temporalis & æterna salus dependet, hic pro norma adhibeatur, & licet B. Brunnem. pro singulari pietate sua alleg. loc. cum aliis Dd. illam assertionem de autoritate juris Canon. circa matrimonialia, temperare velit illa limitatione, quatenus dictum jus cum pietate conveniat, tamen hæc limitatio totam thes. de autoritate juris Canonici iterum tollit, ac rem æque incertam relinquit, cum semper remaneat quæstio, quid in obveniendi casu pius sit nec ne, pro qua pietate investiganda, aliud & sublimius jus quam Canonicum erit quærendum, præprimis cum in multis matrimonialibus controversiis ipsam jus Canonicum, partim propter contradictiones, partim propter absurdos & ridiculos textus, de quibus tot. indicem collegit Bruckn. *Decis. matrimon.* pro certa norma haberi non possit.

Th. IV.

Quod autoritatem Dd. attinet, constat, quam

A s

fal-

fallax hoc sit fundamentum; Nonnullis ex præconcep-
ta opinione; Aliis ex erroneo, quod pro firmo præsup-
ponunt principio; aliis pro favore partis & largitionum
quantitate, respondentibus vel decidentibus, ut hic,
quemadmodum in aliis, observare liceat, vix tam ab-
furdam reperiri hypothesin, pro qua non hujus vel il-
lius Doctoris possit allegari autoritas, uti ex collatione
Bruckneri *Decis. matrim. & aliorum* patet; & licet ma-
xime communis aliqua opinio videatur, ut plurimum
tamen cæco assensui ortum suum debet, & sic infallibili-
tatem opinionum aut traditionum Dd. quam contra
Pontificios in aliis disputamus, ipso facto adstruimus,
ne dicam quam sæpe opiniones communes contra com-
munes allegari contingat, ut videre licet apud San-
chez *de matrim.* & autoritatem unius viri in aliqua
provincia, opinionem communem facile gignere, quæ
in alia provincia, ubi alterius fama prævalet, contraria
opinionem refutatur.

Th. V.

Quod mores & leges Ecclesiasticas partim gene-
rales, partim certarum provinciarum in specie at-
tinet, illæ etiam societatem hanc, utpote in se natura-
lem, omnibusque hominibus communem, absolute de-
terminare non possunt, neque enim quæ jure divino
naturali vel positivo uxor est, per statutum talis desi-
nere esse potest, cum naturalia jura sint immutabilia,
neque statutum solum, vinculum conjugale inducere
valet, sed solum, sicuti in aliis actibus naturalibus con-
tingit, quoad externam civem honestatem aut utilita-
tem publicam, accidentalem formam superaddere po-
test, qua non observata, transgressores vel in poenam
civi-

civilem incidunt, vel simul externa assistentia & effectu in foro externo destituuntur, manente nihilominus vinculo naturali & divino, quod non minus Ecclesiastica coercitione conservandum, quam conscientiam in foro poli sat arcte obligatam tenet.

Th. VI.

Et si res ad arbitrium judicantium remittenda, videbis vel præjudiciis minus fundatis, vel favore aut odio, vel vestigio hujus aut illius in certa religione, aut districtu receptæ opinionis, sine consideratione, utrum illa opinio solidum fundamentum habeat nec ne, causas decidi. In hac vero materia, præjudiciis, observantia fori, aut rerum judicatarum autoritate, negotium quam maxime ad jus naturale & divinum pertinens definire, res admodum periculosa si non impia est.

Th. VII.

Hinc tandem concludimus, essentialem & transcendentalem conceptum cujuscunque conjugii, ab initio mundi usque huc, sine ulla distinctione vel religionis aut gentis, aut quarumcunque legum aut morum civilium, ex Dei sanctissima voluntate esse desumendum; quæ voluntas partim ex ipso ordine naturæ, partim ex institutione expressa dictæ societatis, colligenda erit: Ordinem naturæ quod attinet, videmus differentiam sexus inter animantia ad propagationem sui similis, & sic conservationem ipsius naturæ introductam esse; unde quæ hoc sine prorsus destituuntur, societatis hujus nomen non merentur, licet in tali societate rite semel constituta, Deus pro sua ineffabili benignitate, homini pro statu naturæ ejus corruptæ, ad evitandum majus malum, quædam indulserit, quæ alias extra prædictam
legi-

legitimam conjunctionem, prohibita & turpia sunt, quo referendum dictum Apostoli *1. Corinth. 7. v. 2. & seqq.* ob scortationem habeat quilibet suam propriam uxorem. conf. Excell. Dn. Thomaf. in Jurisprud. Divina *L. 3. c. 2. §. 71. & §. 166. & seqq.* Non tamen promiscuus concubitus aut fœtatio mulieris cujuscunque, huic ordini naturæ conveniens est, sed quoniam vir, ut post Deum autor vitæ prolis suæ, de ejus conservacione, ad scopum naturæ merito sollicitus esse; mulier quoque ad finem hujus societatis obtineandum corpus suum ad usum mariti concedere *1. Cor. 7. v. 3. & sequ.* imo & vitæ periculum subire debet, ut sit quasi viri sui terra, in qua seminat suum semen, ideo propriam quisque uxorem habeat, de cujus corpore ex Dei voluntate ita disponere possit, contra eidem bene prospicere, illamve tueri debet, & quia arctissimo quodam vinculo seipsum cum illa communicat, neque talem semel in usum acceptam in integrum restituere potest, illam invitam repudiare, nec ex lege Dei, consentientem licet, prorsus dimittere, & omne vinculum, quod inter ipsos semel legitime introductum, rursus tollere nequit *Matth. 5. v. 32. & c. 19. v. 8. Marci 10. v. 4. & seqq.* Sed potius illam in perpetuam vitæ sociam retinere, & sic ambo conjunctim de prolis suæ educatione, & cæteris ad vitam necessariis prospicere merito obstricti sunt, quo pertinent dicta *Genes. 18. v. 19. Deut. 6. v. 6. Ephef. 6. v. 4. junct. 1. Timoth. 15. v. 8.* & hanc indissolubilitatem vinculi conjugalis, omnium fere gentium mores confirmant, imo ut de illa certiores simus, nec excusationem habeamus, accessit lex Divina expressa tam veteris testamenti in prima institutione *Genes. 2. 24.* quam novi fœderis *Matth. 19. v. 9.* cum simil.

Th. VIII.

Th. VIII.

Ex dictis sequitur ad matrimonii essentiam requiri uxorem esse propriam viri, vid. *1. Cor. 7. v. 2.* & ita illam demum nuptiali vinculo junctam prædicari posse, in quam vir tale proprietatis jus legitime nactus est; Cum autem talis proprietatis ex nuda promissione nec naturali jure oriatur, conjux non dicenda nec pro vinculo conjugali æstimandum, nisi ubi talis actus intervenit, ex quo de illa plenaria proprietate constare possit, & sic illam demum uxorem vocamus, quæ tradita est sub oculis & custodiam mariti ad propagationem generis humani ut omnibus innotescat hanc esse hujus viri uxorem vid. Hugo Grot. de *J. B. & P. lib. 2. c. 5. n. 8.* vid. *Can. si quis despons.* C. 27. qu. 2. & matrimonium recte ab Imperatore §. 1. *Inst. de Patr. pot.* dicitur viri & mulieris conjunctio individuam vitæ consuetudinem continens, dummodo conjunctionem huic negotio aptam intelligamus, scilicet talem quæ pro obtinendo naturali fine conjugii, id est procreatione sobolis ex legitime ad hunc finem acquisita proprietate orta, habilis est.

Th IX.

Talis autem conjunctio per jam dicta non ex nuda promissione (licet hæc tanquam titulus proprietatis præcedere debeat) sed ex actuali attribuitione qui Gallis dicitur appropriation, gängliche Zueignung und Eigenthumb (tanquam modo transferendi proprietatem) inducitur vid. *cap. 31. X. de Spons. & cap. 1. & 3. XI. de Sponsa duor.* Ex quo facile sequitur quomodo intelligendum, quod Ulpianus *l. 30. ff. de R. J.* dicit, nuptias non concubitus sed consensus facit, scil. consensus ibidem

B

non

non simplicem promissionem denotat, talis enim sine adimpletione adhuc nudus saltem sponsalia efficit. *l. 4. princ. ff. de spons.* Sed solum illud ibidem deciditur, quod post interpositum conjugalem consensum, ubi sc. quis mulierem legitime in suam conjugem accepit, conf. Disput. de Dissensu utriusque desponsatorum Illustr. Dni. Stryckii §. 26. quamvis concubitus nondum intervenerit, uxor tamen dicenda sit. vid. *l. 5. §. 6. ff. de R. N.* quod exemplum beatæ Deiparæ luculentum reddit, illam enim non (ut vulgo prætenditur) tantum sponsam, sed veram uxorem Josephi, & nihilominus virginem fuisse testis Biblici de illa loquentes secundum literalem sensum clare evincunt vid. *Luc. 2. v. 5. & c. 27. v. 41.* & seq. cum simul *Can. Beata Maria; 27. quest. 2.* & in tota sacra scriptura sponsa ab uxore distinguitur; nec movet quod Dvteronom. 2. v. 23. & 24. dicatur, qui sponsam alterius violavit uxorem violasse & adulterium commississe, mox enim in præced. vers. 22. uxor à sponsa distinguitur, & ibidem non forma conjugii, sed formalis conceptus adulterii indigitatur, qui inconficit quod partum alienum supponere ac foemina in talem statum conjicere ausus fuerit, ex quo illa violata, & non apta ad viri sui semen pro ipsius stemmatis propagatione recipiendum, invenitur, ad innuendum in tali sponsa, mox ex utriusque perseveranti consensu, uxore futura, propter suppositionem partus alieni, vel actum ad hanc tendentem, formale committi adulterium, æque ac in nuptam; cum ratio quoad propositam adulterii quæstionem utrobique eadem sit.

Th. X.

Errant ergo gravissime qui personas invicem despon-

sponsatas inuitas matrimonio jungi volunt, ex præten-
sa ratione, quod inter tales personas jam dum sit vincu-
lum conjugale indissolubile, qui tamen sibimetipsis
contradicunt, dum de illis qui ante benedictionem sa-
cerdotalem corporis copiam invicem concesserunt
publicè ex suggestu, pro innuenda (ita dicta) pœnitentia
Ecclesiastica (cujus abusum ostendere præsentis insti-
tuti non est) declamare non verentur, tales personas
præceptum divinum de non adulterando violasse & stu-
prum commisisse, imo meretricasse, quod sane de illis
inter quos vinculum conjugale est, sine falsitatis nota di-
ci non potest, & benedictio Ecclesiastica non præcepto
aliquo Decalogi, sed lege mere humana, tantum pro
meliori ordine uti infra demonstrandum, introducta est:
Imo inuitos, quamvis sponsalia jurata intervenerint, ad
conjugium ineundum cogere, non solum ansum gravio-
ribus delictis (quæ & cogitando respectu Dei commit-
tuntur) præber, sed res præprimis in viro naturaliter
impossibilis est? Quis enim ad illum actum, propter quem
uxor ducenda, constanter refragantem cogere poterit;
Unde (quod ab Exc. Dno. Decano percepi) Facultas
Theologica & Juridica Rinthelensis ante aliquot annos
in casu tali ad instantiam mulieris ita invito & debitum
conjugale constanter denegenti junctæ, ad consultatio-
nem Electoralis Regiminis Mindensis matrimonium
retro nullum judicaverunt, & ita separationem decre-
verunt.

Th. XI.

Neque tamen, sine omni effectu talia sponsalia
esse, existimandum, sed si daram sibi invicem fidem
sibimet remittere velint; illud quidem inter partes, piis
monitis locum non relinquentes, in patientia toleran-
dum

dum vid. *cap. 2. X. de Spons.* Illustris Dn. Stryk. *in alleg. disput. §. 23.* propter scandalum tamen (si quod revera datum) pœna aliqua coerceri possent, ubi vëro altera parte consummationem promissionis factæ urgente, aliter adimplere recusat, ad exemplum obligationis faciendi) qualis etiam hic revera subest) vel faciat, vel interesse præstet, vid. *l. 72. ff. d. Verb. obl. l. 13. pr. & §. f. d. rejud.* quod interessè tam ex dotatione, quam ex injuria facta, pro modo circumstantiarum, prudens iudex æstimabit, & ad illud præstandum partem refragantem compellet, simul & propter fractam fidem & perjurium severe puniet, vid. *cap. 17. X. d. spons.* ne si refragantem Parochus copulare velit, illum tamen sanctum & Christianum conjugium inire, contra veritatem & conscientiam asserere opus habeat, hoc enim nisi sancte ac ex libero & plenissimo consensu ineatur sanctum dici non poterit.

Th. XII.

Errant qui parti sponsalia confessa retractare volenti, exceptionem ex defectu Parentum consensus concedunt, quod nihil aliud est, quam ex peccato & transgressione præceptorum Dei, alicui jus decipiendi alium, concedere, cum tamen ex delicto vel dolo proprio, nemini actio vel exceptio dari debeat. Equidem jure Romano matrimonium (& sic multo magis sponsalia) sine consensu parentum initum civili autoritate ipso jure nullum pronunciatum §. *12. junct. pr. f. d. Nupt. l. 2. & 18. de R. N.* Sed hoc juri Naturæ & divino non satis conforme videtur, illud enim utriusque Parentis potentiam absolutam, ultra domestica ex educatione orientia officia non concedit, videatur *Grot. de J. B. & P. l. 2. c. 5. §. 2.* & elegantur hæc deducentem Brouer. de
Ju-

Jure Connub. Lib. 1. c. 5. n. 10. Jure Divino etiam Ffavi
conjugia quamvis Parentibus ejus invitis contracta,
nihilominus firma manebant. vid. Genes. c. 26. v. ult.
Et c. 27. v. ult. cap. 28. v. 6. Et seq. vid. H. Gr. de J. B. & P.
lib. 2. c. 5. n. 10. potius ergo circa consensum Parentum
statuendum videtur, liberos invitis Parentibus nuptias
anhelantes, gravissime quidem in Deum peccare, ac
benedictione, præcepto de honorandis Parentibus ad-
jecta sese defraudare, simulque, cum & Reipublicæ
inter sit auctoritatem Parentum in liberos conservari,
non minus pœnis externis quam censura Ecclesiastica
coerceri posse; Parentibus quoque concessa potestate
tales transgressores propterea parte aliqua hæreditatis
privandi, vid. Illustr. Dn. Lyncker. in Anal. ad Struv.
Syntagm. J. C. Ex. 29. tb. 29. jus vero sponsalia revocandi
non aliter ipsis competere videtur; quam si liberi quoad
alias ipsorum actiones adhuc in potestate parentum
sint, & parentes ex justa vel probabili causa sponsalia
cum tali persona, quæ sciens alterum ita illegitime sibi
obligari fecit, illa adimplere nolint, dummodo tales libe-
ri re plane integra ad pœnitentiam reversi, magis pa-
rentibus debitam obedientiam præstare, quam sedu-
centi personæ fidem servare intendant; Imo licet in di-
ctis circumstantiis res eo quod concubitus accesserit,
amplius integra non sit, & hoc alterius quoque partis
dolo ad excludendum parentum jus revocandi, factum
fuerit, tamen postea superveniente pœnitentia; prædi-
cta revocatio recte instituitur dummodo gravis aliqua
causa continuari dissensus subsit, & hoc sensu consenti-
mus Dno. Brov. de Jur. connub. L. 1. c. 13. n. 4. Et 5. Huc
quoque referendi sunt textus Exod. 21. v. 9. Et 22. v. 16.

17. it. c. 34. v. 16. Deuteron. 22. v. 28. 29. it. 1. Cor. 7. v. 36. 37.
vid. Bou. d. tr. cap. 6. Si vero vel pacificentes promissis
constanter stare velint, vel, uti plerumque inter plebe-
jos fieri solet, quoad alias actiones suas a Parentum pote-
state non amplius dependeant, & altera pars ob justam
ignorantiam alterius Parentum dissensus, innocens sit,
injustum videtur, dissensui Parentum dissensus, inno-
cens sit, injustum videtur, dissensui Parentum, ut pluri-
mum non sine collusione ac dolo partis refragatis su-
pervenienti, in hac naturali obligatione, effectum civili-
lem illam revocandi, concedere, cum quoad retractan-
dam fidem matrimonii, non tam de Parentum quam de
liberorum commodo agatur, & fere absurdum sit, san-
ctam conjugii fidem ex dissensu Parentum magis violari
posse, quam aliam obligationem præprimis cum per il-
los tales liberi in novum delictum contra personam in-
nocentem incidant, certum autem sit, etiam liberos in
potestate constitutos, ex delicto alteri ad satisfactionem
valide obligari, accedit quod liberi hodie matrimoni-
um ineuntes, secundum communem Dd. sententiam,
tacita emancipatione ex patria potestate exant. Mul-
to minus parentibus forte interim mortuis, exceptio
non impetrati consensus parentum, tanquam peccati
contr parentes commissi, refragantem prædicta satis-
factione liberabit, ne, ex exceptione propria turpitudi-
nis & gravissimi commissi peccati ipsi aliquod jus con-
cedatur, quod est contra omnem sanam rationem, quic-
quid etiam praxis nonnullorum judiciorum in contra-
rium habeat. Denique perfectum semel matrimoni-
um sicuti per nullum hominem ita nec per parentes
resolvi poterit.

Th. XIII.

Similiter gravissime errant, qui promissionem
ma-

matrimoniale[m] factam confitentibus, aut convictis, ob defectum presentia[m] testium, seu uti loquuntur ob clandestinitatem, exceptionem concedunt, cum nulla ratione niti videatur, quod sponsalia praecise presentiam testium requirant; Cur enim absens famina per literas alicui desponsari non posset? aut si ambæ personæ sui iuris, semotis arbitris super quocunque negotio licito, invicem valide obligari possunt; cur ergo magis fidem conjugalem frangere liceret? potius ergo statendum quod sponsalia clandestina illa demum dicenda, quæ dolo malo in suspectis conventiculis, illicitis seductionibus in fraudem tertii contracta, & hæc ratione personæ ita seductæ, si mox consensum mutaverit, nec eundem novo consensu confirmaverit, probato alterius dolo, iterum resolvenda, tertius quoque, cui legitimum jus contradicendi competit, per talia sponsalia merito non excluditur: Ex illo vero ad alios casus generalem conclusionem formare, imo improbis deceptoribus puellarum ex bona simplicitate credularum, ex proprio dolo, quod studio non adhibuerint testes, exceptionem concedere, injustissimum esse apparet, cum fides sine testibus data, æque sit fides, & inde si de sponsalibus, testibus licet non adhibitis, satis constet, illa merito vim obligandi habebunt *Bruckn. Decis. matr. c. 2. n. 2.* Si vero altera pars promissionem conjugalem ipsi factam urgeat, altera constanter negante, & testes hic deficiant, tunc recte concluditur, propter clandestinitatem actus, actionem denegandam, nec facile delationem juramenti admittendam, propter gravissimum perjurii metum, qui in re tam ardua subesse videtur, & altera pars sibi imputare debet, quod in re tanti momenti, de probatione non
ma-

magis sibi prospexerit, & sic clandestina sponsalia in tantum in quantum negata, actionem non producunt, & ita hæc res pie decisa, in der Fürstlichen Sächs. Gotha'schen Landes-Ordn. p. 1. c. 8. t. 1. inpr. Contrarias de hac materia sententias diversorum invicem collegiorum iudicorum refert Dn. Herold in observ. forens. Consul. Decis. 30. Si vero res non amplius integra sed concubitus accesserit, illumque alter fateatur, vitiata autem fuerit satis honestæ vitæ & famæ tunc stuprator secundum jus divinum simpliciter tenetur stupratam in matrimonium ducere vid. Exod. 22. v. 16. Deuter. 22. v. 28. & 29. nisi hoc personæ tertiæ potius jus habentis interventus im pediat, forte quod stuprator uxorem habeat; &c. si ve promissionem confiteatur si ve non, cum de fæmina honesta non præsumatur, illam sine ipsi facta spe matrimonii libidinosos admisisse amplexus, nisi probet, personam violatam fuisse levis notæ, ac suspectos facilesque aliis quoque concessisse accessus, ex quibus de ejusdem virginitate vel honestate probabilis ansa dubitandi sumi possit; tunc enim concubitus sine probata promissione matrimoniali, illum non amplius obstringet, quam ut partum agnoscat eique de alimentis prospiciat, simul & stupratæ aliqualem satisfactionem præstet vid. Carpz in jurispr. Confissl. L. 2. t. 14. def. 228. Sola enim stupri confessio, nisi alia simul accedant, promissionem conjugalem in tali persona non inducit, sed potius suspectæ fæminæ juvenibus ex lascivia ansam ad concubitum dedisse præsumuntur vid. Brukn. Decis. matrim. c. 2. n. 9. Et sic in prædictis casibus sine juramentorum ex actione aut præstatione, juxta claram Dei voluntatem res expediri poterit, imo debet. Quando vero &

& ipse concubitus negatur; ibi iterum distinguendum, utrum mulier stuprata nullis contra se militantibus prægnantibus indiciis gravata, sed extra hunc casum pro honesta virgine vel vidua hucusque habita fuerit, illaque quædam adminicula, scil. conversationis familiaris, frequentis aditus, loci, temporis &c. contra alterum adduxerit, tunc illa ad juramentum suppletorium merito admittenda; e contra, si fœmina suspecta probetur, stupri autem insimulatus bonæ existimationis sit, huic potius juramentum purgationis injungendum: Si vero stuprata plane meretricem fuisse, i. e. vel corpore quæstum quævisse, vel pluribus se se prostituisse & carnaliter commiscuisse probetur, tunc sine ullo juramento ab actione instituta repellenda, quia juramentum hoc casu exigendum, nec ad matrimonium, nec ad alimentationem partus incerti alterum obligare possit.

Th. XIV.

Matrimonium ipsum quod attinet, supra demonstratum, illius formalem conceptum consistere, in plenaris proprietate mulieris ad propagandum ex illa genus humanum, quæ ex consensu ad hoc negotium destinatum oritur, qui talis præsupponendus, ut omnibus nationibus ac gentibus ab initio mundi usque communis sit. Unde apparet, admodum errare illos qui benedictionem Sacerdotalem pro fundamento & forma matrimonii ponunt, ut eruditè probat Feldm. *De sad. 1. Dec. 8. n. 4.* Si enim hujus originem inspicias, invenies primos Christianos omnes fere contractus in conventu cæterus fidelium celebrasse, ut cuius constaret absque omni fraude illud partibus placuisse, sic &

C

de

desponsationes & maxime traditiones uxorū (quas nuptias uocamus) eodem modo celebrantur, ubi Sacerdotes & Antistes tanquam primi in Ecclesia simul adstant, & negotio peracto, suam benedictionem & gratulationem addebant, precibus ad Deum fufis, ut omnia cederent feliciter, qui pius mos, introducta Tyrannide Papali, ita in necessitatem conuersus, ut matrimonium inter sacramenta numeratum, & non aliter nisi clericorum administratione & autoritate initiari posse, creditum atque injunctum fuerit; Postquam uero hoc sacramenti dogma rejectum, non quidem improbandæ constitutiones, quæ pro maiori sanctitate hujus negotii, & ad eo magis uitanda alia inconuenientia, publicam ex suggestu proclamationem præmittendam, & in cœtu fidelium instituendam publicam traditionem & benedictionem sacerdotalem requirunt, non tamen in casu, ubi constat, sceminam in uxorem sine præsentia sacerdotis consensu utriusque de præsentibus receptam, illam eo minus uxorem, ac liberos ex tali conjunctione natos illegitimos esse, statuendum uid.

*cap. 9. X. de Sponsal. & matrim. cap. 1. & 2. X. de Sponsa Dn-
or. Illustr. Dn. Stryk. tr. de Success. ab intest. diff. 1. c. 2. § 49.
Struv. synt. J. C. Ex. 29. th. 26. esse uero essentielle matri-
monii solennis cum approbatione civili & in foro exter-
no tradit idem Autor in tract. de inuocat. Nominis Divini
c. 1. § 17. Nec tale ex jure Naturæ & Divino (quod nul-
libi ministerium Sacerdotis in hoc negotio requirit)
perfectum matrimonium dissolui poterit, cum Christi
præceptum de non dimittenda uxore, de illa quæ ex
jure Naturæ & Divino pro tali habenda merito intelli-
gatur, quin potius illi, qui contra constitutiones, prædi-
ctas.*

etas solennitates omiserunt, tanquam transgressores legis Civilis externa civili pœna coerceri & ad illam adhuc superaddendam adigi poterunt: Ex quo simul constat, ex tali actu, ubi aulicus aliquis mortua uxore cum ejus ancilla consueverat, & cum illa aliquot liberos procreaverat, ad declinandam vero pœnam civilem & Ecclesiasticam illam absentis ficti cujusdam viri conjugem, ab illoque liberos procreatos esse finxerat, & dum ad hoc probandum, ad gravissimas in contrarium militantes præsumptiones excludendas, in loco quodam remoto benedictionem sacerdotalem hi duo sub prædicto ficto nomine impetraverant, viro tamen usque ad extremum vitæ halitus constanter negante, illam uxorem suam esse, ob solam inter hæc personas sub ficto alio marito interpositam benedictionem sacerdotalem, matrimonium non inducendum, uti in notabili casu in Vicini Potentiss. Principis aula multis argumentis sustinuit Dn. Præses.

Th. XV.

Concubitus cum sponsa quod attinet, distinguendum, aut ille ita interpositus est, daß einer den andern nunmehr zum Ehegatten beständig angenommen und sie von solcher Zeit an Eheleute seyn wolten, solennitatibus tantum in aliud tempus remissis, quod deficientibus aliis probationibus, & accedentibus quibusdam adminiculis, cæteris paribus juramento vitiatæ probari poterit, & tunc sine ulla exceptione, licet postea matrimonium aliud, benedictione sacerdotali intervenierit, prior pro legitima uxore habenda, & si aliam innocentem superinduxit, hæc quoque, & vir ut bigamus puniendus, quo pertinet, quod tradit. Carpz.

in Jurisprud. Confist. L. 2. tit. 2. def. 25. n. 6. aut vere ille concubi us inter sponsum & sponsam sine novo declarato conjugali consensu, ex solo amoris impetu aut properata libidine (quod ut plurimum in simili occasione præsumitur) intervenit, & tunc quidem re integra, juxta supra explicata, matrimonium cum deflorata simpliciter consummare tenebitur; Si vero post concubitum cum sponsa, aliam ignorantem legitime & solenniter in uxorem duxerit, illa jam potius jus habens, primæ cedere non tenebitur, huic tamen improbus ille deceptor dotem dare, ac partum sub spe matrimonii futuri conceptum, favore hujus, utpote innocentis, pro legitimo agnoscere debebit.

Th. XVI.

Licet vero juxta retro deducta, per traditionem seu attributionem mulieris ad cohabitationem in dissolubilem, & sic per mutuum consensum eo tendentem, matrimonium perficiatur, tamen hoc ad plenarium consummationem, actualem usum mulieris, seu concubitum ad propagandum genus humanum requirit, quæ consummatio quoque certos interdum producit effectus; Sic enim propter morbum santicum & contagiosum, matrimonium nondum concubitu consummatum, recte dissolvitur. vid. Kitzel *de matrim. c. 8. tb. 7.* Paul. Zach. *quest. med. legal. L. 3. qu. 6. n. 4.* Carpz. *Jurisprud. Conf. L. 2. def. 202.* vel potius propter deficientem plenarium consensum & dolum partis morbosæ, quæ vitium suum eousque occultavit, retro judicandum nullum; Si vero talis morbus demum post concubitum supervenerit, licet altera pars per cohabitationem, contagii periculum incurrere videatur, debent potius par-

partes in continentia fraterno amore cohabitare quam
sefe prorsus separare c. 1. & 2. X. de conjugio Lepros.
Quod enim ab initio constitit, & plane consummatum
est, propter indissolubilitatem ex lege divina introdu-
ctam retractari, nec tali casu mulier in integrum resti-
tui potest, & hæc opinio fere communis est, vid. Struv.
Synt. J. C. Ex. 30. tb. 40. De Virginitate vero magis incidit
dubium, hæc enim licet de essentia conjugii non sit, quia
tamen sponsa virginitatem falso simulans, virum ean-
dem præsupponentem decibit, hinc fœmina primo
congressu deflorata comperta (quod quomodo pro-
berur, Medicis & Physicis reliquitur) merito repudiat,
Deuter. 22. v. 13. & seqq & Matth. 1. v. 19. Quod mul-
to magis pro:edit, si sponsa ab alio ante sponsalia contra-
cta imprægnata sit, (si enim imprægnatio post sponsa-
lia contracta supervenerit, mulier adultera erit, juxta
th. 9) & hoc ultimo casu, si marito etiam post consum-
mationem per concubitum factam, demum de eo con-
fiterit, mulierem talem propter dolum & deficientem
personæ necessariam conditionem, repudiari posse
puto; nisi & maritus illegitimi antea procreati & sponsæ
uxorive hucusque celati partus convictus fuerit, hoc
enim casu in pari turpitudine constituto, actionem de-
negandam recte responderunt J. C. Rintelenses, in ca-
su quem reticere malo. Econtra vero, virgo juveni
nupta, ob compertam hujus scortationem commissam,
ante initiationem matrimonii quidem, non vero post
illud initum diertere poterit, cum uxor propter ma-
ritum creata, non maritus propter uxorem; imo mulier
magis amore suo illum cui florem virginitatis decerpe-
re permisit, quam alium cui forte magis persvalio-
ne

ne aliorum , quam propria inclinatione nupsit prosequi , nec defloratori concubitus in posterum denegatura praesumitur , quod confusionem , vel ad minimum incertitudinem partus causaret , & conjugalem amorem prorsus dissolveret ; per mariti vero congressum cum alia , finis matrimonii non impeditur. Unde quoque gravissime Dd. communiter errant, quando ob adulterium viri, licet cum uxore alterius commissum (si propter hoc morte non puniatur) à viro divertere mulieri concedunt, cum nec naturalis ratio, nec ullius gentis mores uxori jus repudiandi virum concedant , & Christus in repetita lege de matrimonio propter adulterium dissolvendo , hanc potestatem expresse viro tantum ob adulterium uxoris concesserit, nec in contrarium movet , quod Apostolus dicit 1. Cor. 7. v. 4. virum non habere potestatem corporis sui, sed uxorem ; cum ibidem de continentia sine uxoris consensu non servanda, proprie agatur, neque ibidem ullum Jus divertendi a viro mulieri concedatur. Ne tamen quis existimet, quod majorem in viris libertatem pravam exercendi libidinem admittere velim, pro indubitato pono, omnem copulam extra conjugium esse illicitam vid. Struv. *Synt. J. C. Ex. 29. lb. 25.* & viros praevalemiam sexus , quam maxime eminentia virtutis & castitatis ostendere debere, ac indistincte sese regno caelorum defraudare , qui talia committunt vid. 1. Cor. 6. v. 15. & sequ. *Ephes. 5. v. 5. Coloss. 3. v. 5. 1. Thess. 4. 3. Hebr. 13. 4.* & s. ex illo tamen nullum jus virum repudiandi uxor consequitur, cum plane alia hic subsit ratio quam in casu in verso quod conflictus ostendet ; Si vero contingat , ut quis viduam pro virgine in uxorem du-

xe-

xerit, is, cum in castitate non fuerit deceptus, nullam plane habet actionem, error enim semper nocere debet erranti, nisi circumstantia illa in qua erravi, promissio per modum conditionis fuerit adjecta. vid. Dn. Thomas in *Jurisprud. Div. L. 2. p. 7. §. 39. & seqq.*

Th. XVII.

Cum apud omnes vero in confesso sit, quod ob generandi impotentiam impuberes ad conjugium non admittantur, non video ex quo fundamento vetulæ cum juvene matrimonium admittant, cum nec hic ille finis sperari possit; potius fœdi quid contineant impares ejusmodi nuptiæ, ac neque spem prolis, neque solatium vitæ neque honestum adversus carnis stimulos quæsitum remedium conciliet tale matrimonium; sed in anu stulta venus & monstrosa lascivia inspicitur. Brovet. *de Jur. Connub. L. 2. c. 3. n. 31.* Nec mirum ut plurimum ejusmodi matrimonia minus felicem sortiri exitum, cum irrationabili superstruantur fundamento, irrationabilis enim amor pecuniæ, aut officii cupiditas hic paranymphe esse solent, nec perpetua animorum & corporum conjunctio sperari potest, sed maxime metuendum est, ejusmodi juvenem alienos meditari amplexus, ad minimum certum est, illum mortem suæ vetulæ anxie expectare, & anatura ad propagationem sui similis concessa interim inutiliter profundere; Unde pii Magistratus tales conjunctiones merito prohibent. Nec multo aliter in matrimonio prorsus enervati senis cum juvencula procedendum videtur, & quamvis hujus, non æque ut vetularum prorsus sit inutilis venus, propter spem prolis, quæ in iis reliqua esse posset, tamen quamvis adhuc aliqua conjunctionis & prolis spes super-

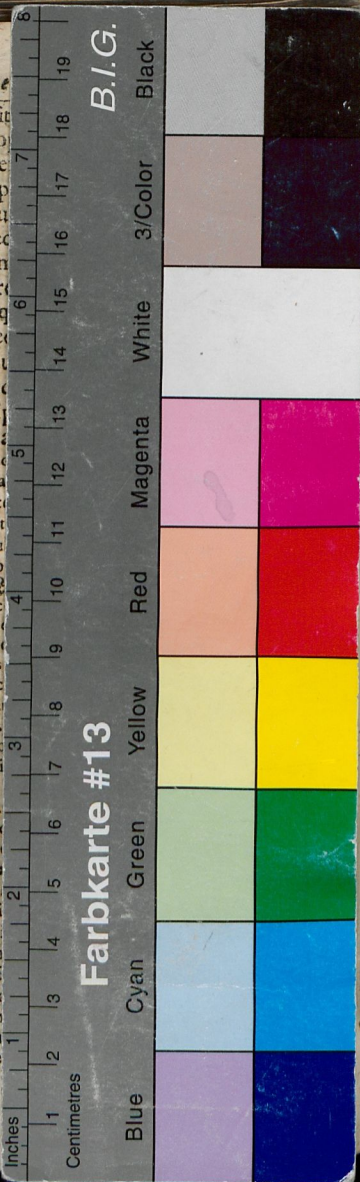

pereſſe poſſit, adhortandi tamen ſunt, ut ab ejuſmodi nuptiis abſtineant, aut ſi indigeant conjugali ſolatio, inque iis præter naturam laſciviat natura, non tamen facile jungant ſe florentis ætatis virginitibus; Senectus enim ipſa morbus eſt, & ejuſmodi calores Senum non admodum diu durare ſolent, cum calor puellaris nimis violentus ſit ut ſenili compellatur frigore; ut recte hic proverbium ſibi locum vindicet: Senes qui juvenculas ducunt, in vivum ſepulchrum properare, & equas ſcandere, quibus vehantur ad inferos. His tamen maxime obſtare videtur exemplum Regis Davidis, qui neque ad liberos gignendos, nec etiam ad uſtiones extinguendas, quippe utrique iſti fini obtinendo corpus ejuſ ſenile, Scriptura ſ. teſte exaruerat, ſed ad illud calefaciendum, & alia adjutoria præſtanda, Abiſag Sunamitidem in uxorem duxit vid. *1. Reg. 6. 1. 2. 3. 4.* Sed breviter reſpondeo, minime hic ſubſiſſe verum matrimonium, & Adoniam a fratre Salomone non propter præteſum inceſtum cum dicta Abiſag, ſed attentatum perduellionis crimen, morte punitum fuiſſe. Hæc ſunt B. L. quæ de hac neceſſaria & utili materia currenti calamo coligere potui, ex quibus tanquam generalibus fundamentis multi alii errores facile convelli poterunt quos omnes hic proſequi temporis ratio non permiſit, Interim leve hoc ſpecimen tuo B. L. favori commendo.

vix

DISPUTATIO JURIDICA INAUGURALIS

Exhibens

ERRORES COMMUNES CIRCA MATRIMONIALIA,

QUAM, FAVENTE SUMMO NUMINE,
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO
DN. FRIDERICO WILHELMO,
ELECTORATUS BRANDENB. HEREDE, &c. &c.
AUTORITATE ILLUSTRIS FACULTATIS JURIDICÆ

PRÆSIDE

DN. HENRICO BODINO,
Potentissimi Electoris Brandenburgici Consiliario Ecclesiastico in Ducatu Magdeburgensi gravissimo, Professore Juris Ordinario, Celeberr. & Facult. Jurid. h. t. Decano,
PATRONO SVO COLENDO,

PRO LICENTIA,

Summos in Jure Honores & Privilegia consequendi

Die XXIV, Mart. A. M. DC. XCVI. Horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI

Publico eruditorum examini submittit

JOHAN HELFRICH SANDRA,

Haffo-Casselanus.

RECUSA HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Litteris **CHRISTIANI HENCKELII,** Acad. Typogr. 1714.